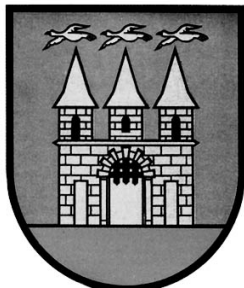

ГУСЯТИН

смт, районний центр

ГУСЯТИН — селище міського типу Тернопільської області, райцентр. Знаходиться на р. Збруч (притока Дністра), за 76 км на Пд. Сх. від обл. центру. Залізнична ст. Площа 6,5 км². Насел. 6731 особа (2001, складає 101,7 % до 1989), переважно українці. Назва зазнала фонет. змін — Всятин, Усятин, Гусятин. Походить, імовірно, від імені чи прізвища Ус; за ін. версією — від рослини гусятник, яка пошир. у цій місцевості. Перша писемна згадка в істор. документах датована 1431. У 1559 Г. отримав Магдебур. право, дозвіл проводити 3 ярмарки на рік та щотижневі торги. Від 1574 перебував у власності польс. магнатів. За Андрусів. перемир'ям 1667 залишився у межах кордонів Польщі. 1672–83 — під владою Осман. імперії. Після 1-го поділу Польщі 1772 кордон пройшов по р. Збруч: зх. частина м-ка відійшла до Австрії, сх. — до Рос. імперії. Від 1810 — у складі Рос. імперії, від 1815 — Австрії (від 1867 — Австро-Угорщина). Напередодні 1-ї світової війни тут мешкало бл. 6 тис. осіб, діяла прикордонна митниця, працювали пивзавод і гуральня. На поч. листопада 1918 утверджена влада ЗУНР. У квітні-червні 1919 Г. та його околиці були місцем боїв УГА з більшовиками, в липні

1919 — остан. відступал. боїв за Збруч частин УГА з поляками. Від 1920 — у складі відновленої Польщі, від 1939 — УРСР. Жит. зазнали польс. та більшов. репресій. Від 6 липня 1941 до 24 березня 1945 — під нім.-фашист. окупацією. До серед. 1950-х рр. діяло підпілля ОУН-УПА. Сmt від 1961. Тут розвідано Новозбручан. родовище мінерал. води типу «Нафтуся», ропи. Гол. підприємства: ВАТ «Гусятин-мехзавод», ТОВ «Весна ЛТД» (виробництво мінерал. води), приватне підприємство «Шик» (виробництво меблів). У Г. — заг.-осв. школа, коледж, муз. школа, дитсадок; Будинок культури, Центр дит. та юнац. творчості, кінотеатр, б-ка; рай. лікарня, поліклініка, водолікарня, 2 санаторії; є готель, відділ. 5-ти банків. Виходить г. «Вісник Надзбруччя». При Гусятин. рай. Будинку культури діють нар. аматорські вокал. ансамбль «Обрій», естрад.-симф. оркестр, ансамбль нар. музики «Галичани», естрад.-джаз. група «Ретро», чол. вокал. ансамбль. Від 2004 проводиться Всеукр. мист. фестиваль молодих виконавців «Пісенні Медобори». Функціонують [Гусятинський краєзнавчий музей](#), філії товариства «Просвіта», Союзу українок. Пам'ятки архітектури: Онуфріїв. церква (2-га пол. 16 ст.; у 17 ст. була перероблена тимчасово на мечеть), костел бернардинців з монастир. келіями (1610), синагога (поч. 17 ст.); збереглися руїни замку поч. 19 ст. Серед археол. пам'яток — урочище Фондова гора, поселення трипіл. культури; природи — Гусятин. відслонення силуру, Гусятин. тополя та Гусятин. вікові липи (усі — місц. значення). У Г. народилися поборник волі і незалежності українського народу Северин та церк. діяч, письменник Дем'ян (брати) Наливайки (16 ст.); д-ри н. фахівець у галузі теорії та історії педагогіки, ректор Терноп. пед. університету [В. Кравець](#), фізик [В. Акулов](#). Встановлено пам'ятники воїнам, які загинули під час 2-ї світової війни, С. Наливайку, Т. Шевченку, першим механізаторам, на честь незалежності укр. держави.

[Б. В. Козелко](#)

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Гусятин / Б. В. Козелко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2006. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-24967>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).